Ysgrifennwch eich enw yma

Cyfenw	Enwau eraill

Dyfarniad Pearson BTEC Cyntaf Lefel 1/Lefel 2

Rhif y Ganolfan

Rhif Cofrestru'r Dysgwr

Gwasanaethau Cyhoeddus

Uned 1: Rôl a Gwaith y Gwasanaethau Cyhoeddus

Deunydd Asesu Enghreifftiol
Amser: 1 awr

Cyfeirnod y Papur
21484F/W

Nid oes angen unrhyw ddeunyddiau eraill arnoch.

Cyfanswm Marciau

Cyfarwyddiadau

- Defnyddiwch inc neu feiro **du**.
- **Llenwch y blychau** ar frig y dudalen hon drwy nodi eich enw, rhif eich canolfan a rhif cofrestru'r dysgwr.
- Atebwch **bob** cwestiwn.
- Atebwch y cwestiynau yn y mannau gwag a ddarperir *– efallai bydd mwy o le gwag nag y bydd arnoch ei angen.*

Gwybodaeth

- 50 yw cyfanswm y marciau ar gyfer y papur hwn.
- Mae'r marciau ar gyfer **pob** cwestiwn yn cael eu dangos mewn cromfachau *– defnyddiwch hyn fel canllaw ar gyfer faint o amser i'w dreulio ar bob cwestiwn.*

Cyngor

- Darllenwch bob cwestiwn yn ofalus cyn dechrau ei ateb.
- Ceisiwch ateb pob cwestiwn.
- Edrychwch dros eich atebion os cewch amser ar y diwedd.

Trowch y dudalen ▶

S47998A

©2013 Pearson Education Ltd.

1/

S 4 7 9 9 8 A 0 1 1 1

PEARSON

Atebwch BOB cwestiwn. Ysgrifennwch eich atebion yn y mannau gwag a ddarperir.

Rhaid ateb rhai cwestiynau trwy roi croes mewn blwch ☒. Os byddwch yn newid eich meddwl am ateb, rhowch linell drwy'r blwch ☒ ac yna rhowch groes i nodi eich ateb newydd ☒.

1 Gall gwasanaethau cyhoeddus gael eu grwpio yn ôl y math o waith maen nhw'n ei wneud.

Tynnwch linell i gysylltu pob gwasanaeth cyhoeddus â'r grŵp cywir.

Gwasanaeth cyhoeddus	**Grŵp**
	Y sector gwirfoddol
Y Llynges Frenhinol	Y gwasanaethau brys
	Awdurdodau lleol
Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi	Llywodraeth ganolog
	Y lluoedd arfog

(Cyfanswm ar gyfer Cwestiwn 1 = 2 farc)

2 (a) (i) Pwrpas y llysoedd yw gweithredu (*deliver*) cyfiawnder.

Rhowch enw **un** gwasanaeth arall sy'n rhan o'r sector cyfiawnder.

(1)

.....

(ii) Amlinellwch **un** ffordd mae'r llysoedd yn gweithredu cyfiawnder.

(1)

.....

(b) Rhowch **ddau** wasanaeth sy'n cael eu darparu gan awdurdod lleol.

(2)

1 .....

2 .....

(c) Prif bwrpas y Lluoedd arfog yw amddiffyn y Deyrnas Unedig.

Rhowch **un** pwrpas arall y Lluoedd arfog.

(1)

.....

(d) Esboniwch bwrpas **un** gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu gan y GIG.

(2)

.....

.....

.....

.....

(Cyfanswm ar gyfer Cwestiwn 2 = 7 marc)

3 (a) Rhowch **ddwy** ffordd mae awdurdodau lleol yn codi arian i dalu am y gwasanaethau cyhoeddus sy'n cael eu darparu ganddynt.

(2)

1 .....

2 .....

(b) Pa **un** o'r rhain sy'n enghraifft o fudd-dal gyda 'phrawf modd'?

(1)

- ☒ **A** Budd-dal sy'n cael ei dalu gan awdurdod lleol
- ☒ **B** Budd-dal cyffredinol sydd ar gael i bawb
- ☒ **C** Budd-dal sy'n cael ei benderfynu gan lefel incwm
- ☒ **D** Budd-dal sy'n cael ei dalu gan y llywodraeth ganolog

(c) Mae Sefydliad Cenedlaethol Brenhinol y Badau Achub (*RNLI*) yn cael ei gyllido trwy gyfraniadau preifat.

Esboniwch **un** fantais ac **un** anfantais i'r sefydliad o gael ei gyllido trwy gyfraniadau preifat.

Y fantais i'r sefydliad

(2)

.....

.....

.....

.....

Yr anfantais i'r sefydliad

(2)

.....

.....

.....

.....

(d) Diffiniwch y term 'cyfrifoldeb statudol'.

(1)

.....

.....

(e) Ambell waith, mae gwasanaethau tân ac achub yn rhoi larymau mwg am ddim i'r cyhoedd.

Esboniwch **un** ffordd gallai hyn helpu gwasanaeth tân ac achub i gyflawni ei **bwrpas**.

(2)

.....

.....

.....

.....

(Cyfanswm ar gyfer Cwestiwn 3 = 10 marc)

4 (a) Mae darparwyr gwasanaethau cyhoeddus yn aml yn contractio gwasanaethau allan i sefydliadau'r sector preifat oherwydd yr angen am dendro cystadleuol (*competitive tendering*).

Rhowch **ddau** reswm arall pam gallai gwasanaethau cyhoeddus gael eu contractio allan.

(2)

1 .....

.....

2 .....

.....

(b) Mae'r sector cyhoeddus yn aml yn gweithio mewn partneriaeth â'r sector preifat i gwblhau projectau. Mae manteision ac anfanteision yn perthyn i hyn.

(i) Esboniwch **un** fantais i sefydliadau'r gwasanaethau cyhoeddus o weithio mewn partneriaeth â'r sector preifat.

(2)

.....

.....

.....

.....

Un anfantais i sefydliadau'r gwasanaethau cyhoeddus o weithio gyda'r sector preifat yw bod yr atebolrwydd yn aros gyda nhw.

(ii) Esboniwch **un** anfantais arall i sefydliadau'r gwasanaethau cyhoeddus o weithio mewn partneriaeth â'r sector preifat.

(2)

.....

.....

.....

.....

(Cyfanswm ar gyfer Cwestiwn 4 = 6 marc)

5 Bu damwain trên yn Cumbria. Cafodd 28 o bobl eu hanafu.

Gwnaeth amrywiaeth o sefydliadau'r gwasanaethau cyhoeddus gymryd rhan mewn delio â'r digwyddiad hwn, gan gynnwys yr heddlu a'r gwasanaeth tân ac achub.

(a) Rhowch enw **un** gwasanaeth brys arall a fyddai wedi cymryd rhan mewn delio â'r digwyddiad hwn.

(1)

.....

.....

Pan fyddant yn cynllunio ar gyfer digwyddiadau fel hyn, mae'n rhaid i sefydliadau'r gwasanaethau cyhoeddus ystyried amrywiaeth o faterion. Un o'r rhain yw'r risg i ddilyniant (*continuity*) busnes.

(b) Amlinellwch **un** enghraifft o risg i ddilyniant busnes.

(1)

.....

.....

(c) Mae gofyn i sefydliadau'r gwasanaethau cyhoeddus weithio gyda'i gilydd i sicrhau iechyd a diogelwch yn y digwyddiad hwn.

(i) Esboniwch **un** ffordd byddai sefydliadau'r gwasanaethau cyhoeddus yn gweithio gyda'i gilydd i sicrhau iechyd a diogelwch yn y digwyddiad hwn.

(2)

.....

.....

.....

.....

(ii) Esboniwch **un** cam gallai'r heddlu ei gymryd i leihau'r effaith ehangach mewn digwyddiad fel hwn.

(2)

.....

.....

.....

.....

(Cyfanswm ar gyfer Cwestiwn 5 = 6 marc)

6 Yn ystod haf 2012, cafodd y Gemau Olympaidd eu cynnal yn Llundain. Daeth hanner miliwn o bobl o bob cwr o'r byd i Lundain i'w gwylio.

Mae gwasanaethau cyhoeddus yn cymryd rhan mewn cynllunio ar gyfer digwyddiadau fel hyn i sicrhau nad oes risg i iechyd a diogelwch y cyhoedd.

Esboniwch **un** ffordd mae gwasanaethau cyhoeddus yn gweithio gyda'i gilydd i reoli troseddu a therfysgaeth, ac i reoli dilyniant bywyd o ddydd i ddydd yn ystod digwyddiad fel y Gemau Olympaidd.

Troseddu a therfysgaeth

(2)

.....

.....

.....

.....

Dilyniant bywyd o ddydd i ddydd

(2)

.....

.....

.....

.....

(Cyfanswm ar gyfer Cwestiwn 6 = 4 marc)

7 Mae'r llywodraeth ganolog yn darparu cyllid ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol.

(a) Rhowch enw **un** dreth sy'n cael ei defnyddio gan y llywodraeth ganolog i godi arian ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus.

(1)

.....

.....

Mae awdurdod lleol wedi penderfynu gostwng ei gyllid (*funding*) ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol. Mae'n rhaid iddo barhau i gwrdd â'i rwymedigaethau statudol i blant, i'r henoed ac i oedolion hawdd eu niweidio.

Un ffordd gallai'r awdurdod lleol wneud hyn yw trwy dorri gwasanaethau sydd ddim yn angenrheidiol.

(b) Esboniwch **ddwy** ffordd arall gallai'r awdurdod lleol sicrhau ei fod yn cwrdd â'i rwymedigaethau statudol yn dilyn gostyngiad mewn cyllid.

(4)

1 .....

.....

.....

.....

2 .....

.....

.....

.....

(Cyfanswm ar gyfer Cwestiwn 7 = 5 marc)

8 (a) Rhowch **ddau** reswm pam mae'n bwysig bod sefydliadau'r gwasanaethau cyhoeddus yn dryloyw.

(2)

1 .....

.....

2 .....

.....

Mae Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu (*Independent Police Complaints Commission* (*IPCC*)) yn ymchwilio i gwynion mae aelodau'r cyhoedd yn eu gwneud am yr heddlu. Bydd uwch swyddogion o heddlu arall yn delio â'r cwynion.

Mae'r *IPCC* wedi cyhoeddi adroddiad am ddyn a fu farw ar ôl cael ei gadw mewn cell mewn gorsaf heddlu pan oedd yn feddw. Dywedodd yr adroddiad fod yr heddlu wedi gwneud camgymeriadau ond nad nhw oedd yn gyfrifol am farwolaeth y dyn. Hefyd, dywedodd yr adroddiad fod yr heddlu wedi methu â rhoi adroddiad llawn i deulu'r dyn.

Dywedodd brawd y dyn, 'Mae'r teulu'n falch bod y ffeithiau llawn wedi dod i'r amlwg, ond dylai hynny fod wedi digwydd ta beth, heb orfod cael ymchwiliad.'

(b) Trafodwch y goblygiadau i'r heddlu o'r math hwn o adroddiad gan yr *IPCC*.

(8)

(Cyfanswm ar gyfer Cwestiwn 8 = 10 marc)

CYFANSWM AR GYFER Y PAPUR = 50 MARC